

Стамат Вікторія Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5789-4023

Зарецька Анастасія Сергіївна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

У наш час забезпечення міжнародної безпеки набуває все більш важливого значення, оскільки кількість міжнародних конфліктів зростає. Вони стають практично не керованими, що обумовлює залучення все більшої кількості учасників й створює велику небезпеку не тільки сторонам конфлікту, а й жителям всієї планети. Тому вивчення конфліктів та розробка шляхів їх вирішення є необхідним для уникнення катастрофи глобального масштабу.

Метою дослідження є вивчення специфіки міжнародних конфліктів та розробка пропозицій їх подолання у контексті збереження національної безпеки України.

Для того, щоб підібрати адекватні інструменти врегулювання міжнародних конфліктів потрібно навести їх типологізацію: міжнародна криза; тероризм; громадянська війна й революція, що набувають міжнародного характеру; війна; світова війна [1]. Міжнародні кризи виникають у зв'язку з різними проблемами, такими як конфлікти між державами, відмови від дотримання міжнародних угод або загострення міжнародних відносин. Вони можуть виникати раптово і вимагати швидкого та ефективного реагування для запобігання подальшому загостренню ситуації. Так, причиною глибоких міжнародних криз можна назвати пандемію COVID-19, що поставила напруженими міжнародні відносини, проблеми в економіці країн світу, охорони здоров'я та багатьох інших проблем.

Війна між державами є найбільш серйозним типом конфлікту, який може мати руйнівні наслідки для життя людей, а також для стабільності і безпеки світу в цілому. Прикладами є війна росії й України, вторгнення Хамасу в Ізраїль, конфлікт у Судані.

Тероризм є глобальною загрозою для міжнародної безпеки та стабільності. Це злочинна діяльність, спрямована на залякування населення та досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей. Так, прикладами цього є терористичні напади ісламської групи ISIS у різних країнах, включаючи Ірак, Сирію, Туреччину, Францію, Бельгію та інші. Громадянська війна й революція, що набувають міжнародного характеру можуть мати серйозні наслідки для міжнародної спільноти. Вони можуть спричинити гуманітарні кризи, міграційні потоки та загострення міжнародних відносин.

Світові війни – це найбільш масштабні та руйнівні конфлікти, які включають у себе більшу частину держав світу. Вони мають глибокий вплив на геополітичні, економічні та соціальні процеси та можуть мати тривалі наслідки для людства. Прикладами є Перша світова війна, Друга світова війна. Зараз міждержавні війни, конфлікти все більш наростають й від лідерів різних країн в своїх промовах згадується про третю світову війну [3]. Наразі спостерігається стрімке погіршення світової безпеки через суттєве збільшення збройних конфліктів (рис.1).

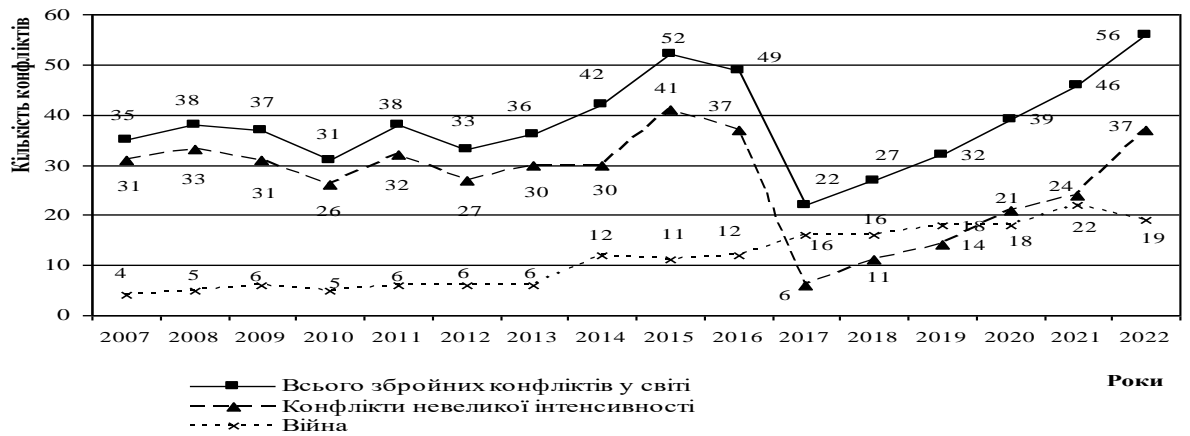

Рис.1. Динаміка збройних конфліктів у світі залежно від ступеня інтенсивності

Джерело: зроблено авторами на основі даних [4, 5]

За даними рис.1 можна відмітити, що найбільш мирними роками були 2017-2018 рр., а потім відбувається суттєва ескалація збройних конфліктів через підвищення військових витрат та гостру глобальну продовольчу небезпеку. Причинами такого стану є зміна клімату, посухи, як наслідок, менший доступ до продовольства, а також війна росії проти України.

На теперішній час у світі використовуються різні методи та форми ведення війн, основними видами яких є: асиметрична війна; гібридна війна; мережева війна; інформаційна війна; кібервійна; проксі-війна.

Відповідно до даної динаміки існує нагальна необхідність дослідження врегулювання міжнародних конфліктів у сучасному світі. Вирішення міжнародних конфліктів є тривалим та складним процесом. Одним зі способів їх врегулювання можемо зазначити переговори. Вони дозволяють сторонам зіткнутися з проблемами, обговорити свої позиції, вислухати погляди інших сторін та спільно шукати компромісні рішення. Їх ефективність залежить від багатьох чинників, одними з них слід визначити:

- чим тривалішими вони будуть, тим більше можна отримати вигоди від них, чогось дізнатись, що посприяє на вдаль прийняття рішення;
- можливість сторін бачити одна одну може покращити їх відносини, надати об'єктивну оцінку та реалістичне бачення ситуації;
- наявність третьої сторони, якій будуть довіряти обидві сторони.

Ще одним зі способів врегулювання міжнародних конфліктів є залучення консультанта чи посередника. Сам посередник нічого не вирішує, але він допомагає налагодити процес комунікації, організувати контакти, сприяє переговорам. Його запрошують не для розгляду предмета конфлікту, а надання консультації щодо його вирішення. Він виступає як неофіційний учасник спору [6]. Наступним методом вирішення міжнародного конфлікту є залучення арбітражних органів. Існує кілька їх видів, а саме: постійний арбітраж (Постійна палата в Гаазі); арбітражі (займаються вирішенням конкретного предмету конфлікту, що виник між державами); одноосібний арбітр, що може виступати як третя сторона, не пов'язана з державами, що

перебувають в спорі; також може бути залучена група арбітрів сторонніх для конфліктуючих держав.

Висновки. Отже, міжнародні конфлікти мають великі негативні наслідки для людства. Тому перед країнами стоїть завдання пошуку всіх можливих шляхів їх уникнення й вирішення. Такими способами тривалий час були переговори, посередництво, суди та інші. Але не всі сторони конфліктів можуть знаходити спільної згоди та укласти угоди, оскільки існує більша загроза – ядерна зброя. Тому слід вивчати міжнародні конфлікти й знаходити методи їх вирішення потрібно на ранніх етапах їх розвитку, щоб не допустити катастрофічних наслідків для існування.

Список використаних джерел:

1. Мілославська О. М., Бернадський Б. В. Сутність і природа міжнародного конфлікту та політичний компроміс: історичний погляд. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/74.pdf (дата звернення: 10.03.2024).

2. Спільнота в умовах воєнного конфлікту: психологічні стратегії адаптації : монографія / Л. М. Коробка та ін. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 284 с.

3. Чи може Третя світова війна стати реальністю. URL : <https://fakty.com.ua/ua/svit/20231108-chy-mozhe-tretya-svitova-staty-realnistyu-yaki-osnovni-sczenariyi-ta-storony-potencijnoyi-vijny/> (дата звернення: 11.03.2024).

4. Стамат В. М. Міжнародні конфлікти як прояв глобальних небезпек світу. *Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства* : круглий стіл з питань національної (економічної) безпеки, (12 листопада 2020 р., Миколаїв). Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 55–58. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8278>

5. Щорічник СІПРІ 2023: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. Резюме. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-10/yb23_summary_ukr.pdf (дата звернення: 09.04.2024.).

6. Kupfer Schneider A., Lewicki Roy J. The Past and Future Challenges of Negotiation Theory, 2016. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161947489.pdf> (дата звернення: 18.03.2024).